

Szent Márk, István és Menyhért áldozópap, kassai vértanúk

Kőrösi Márk a nagyszombati papnevelde rektora, majd esztergomi kanonok volt. Azért ment Kassára, hogy a lelkipásztori életben segítségére legyen a két jezsuita szerzetesnek, Pongrácz Istvánnak és Grodecz Menyhértnek. A katolikus hit védelméért 1619. szeptember 5-én elfogták őket Bethlen Gábor és Rákóczi György kálvinista hajdúi. Hitük elhagyására nem voltak hajlandók, ezért kegyetlen kínzások közepette szenvedtek vértanúhalált 1619. szeptember 7-én.

Neveik sorrendje, a régebben föltételezett születési sorrendet tükrözi. Az újabb kutatások szerint azonban valószínű, hogy éppen Márk az (születési helyéről nevezték Körösinek), aki hármuk közül a legfiatalabb volt. 1611-ben, huszonhárom éves korában iratkozott be a római Collegium Germanico-Hungaricumba, s eszerint születési éve: 1588. Születési helye a horvátországi Krizevac (= Körös). Családi neve valószínűleg Stjepinac. Középiskolai tanulmányait Grazban végezte, ugyanott hallgatott bölcsészetet is. Majd a zágrábi egyházmegye papnövéndékeként került Rómába, ahonnan pappá szentelve 1615-ben tért haza. Rövid körösi tevékenysége után Pázmány érsekprímás fölfigyelt rá, és meghívta előljárónak az Oláh Miklós prímás által létesített nagyszombati papnevelő intézetbe. 1618-ban már esztergomi kanonok, komáromi főesperes, valamint a káptalan Széplakon levő birtokának uradalmi igazgatója. Itt is kapcsolatban maradt nevelőinek és tanárainak szerzetesrendjével, a jezsuitákkal. Széplaki jószágigazgatósága idején részt vett 1619 júliusában azon a nyolcnapos lelkigyakorlaton, amelyet Homonnán tartottak, s amelynek végén későbbi vértanútársa,

Grodecz Menyhért letette utolsó szerzetesi fogadalmát.

Menyhért, családi neve Grodziecki, a sziléziai Czeszynben (Tessin, Teschen) született -- a galíciai Grodekből származó -- lengyel családban, valószínűleg 1584-ben. Gimnáziumi tanulmányait Bécsben végezte, majd 1603-ban Brünnben (ma Brno) belépett a jezsuita rendbe. Teológiai tanulmányait Prágában végezte, ahol 1614-ben kinevezték a Szent Vencel-kollégium igazgatójává. 1618-ban beosztották tábori lelkésznek a kassai helyőrség német és különféle szláv anyanyelvű katonái mellé.

István az ősi szentmiklósi és óvári Pongrácz-család sarja, amely család már a 13. században szerepet játszott az akkori Észak- Magyarország történetében. 1582-ben született az erdélyi Alvincen. Középfokú tanulmányait Kolozsvárott végezte a jezsuiták kollégiumában. 1602-ben lépett be a brnói jezsuita novíciátusba, ahol együtt volt Grodzieckivel. Klagenfurt, Laibach (ma Ljubljana) és Graz következett ezután. 1615-ben került Homonnára a jézustársasági kollégium tanárának és hitszónoknak. Kassára őt is 1618-ban küldték, nemcsak a helyőrség magyar ajkú katonái, hanem a csekély számú katolikus egyházközség lelképásztornak. Érkezését megelőzte a híre: homonnai működése annyira sikeres volt, hogy Alvinczi Péter, Kálvin híveinek híres kassai prédikátora fölpanaszolta, hogy „amíg ez az egy jezsuita él, addig felekezetünk nem remélhet nyugtot”. Bethlen Gábor erdélyi fejedelem támadása 1619 augusztusában Sárosban találta Pongráczot, aki késedelem nélkül Kassára sietett. Ide menekült Bethlen vezérének, Rákóczi Györgynek hadai elől Körösi Márk és Grodziecki Menyhért is.

Midőn Rákóczi hajdúi szeptember 3-án a város falai alá érkeztek, Dóczi András császári főkapitány kevés katonájával kilátástalannak látta a harcot, tekintettel a város protestáns vezetőségére. Másnap létrejött a város átadásáról szóló szerződés, melynek az volt a kikötése, hogy senkinek, se a katolikus híveknek, se a papoknak nem esik bántódása. Szeptember 5-én bevonultak a hajdúk a városba, és tüstént fölrugták a megállapodást: Dóczit bilincsbe verték, s elhurcolták Erdélybe. Rákóczi meghagyta, hogy a három papot tartsák szigorú házi őrizetben. Kétnapi éheztetés után megpróbálták hittagadásra bírni őket. Az első sikertelen kísérlet után 7-én, éjfél tájban ismét rájuk törtek, és válogatott kínzások után Márkot és Menyhértet lefejezték, Istvánt pedig halottnak véelve egy közeli szennygödörbe vetették, s mellédobták a másik két vértanú testét is.

Elvonulásuk után Eperjessy István, a három pap házikápolnájának sekrestyése, István atya

nyöszörgésére lett figyelmes. De nem tudott rajta segíteni, mert maga sem merte elhagyni a házat, és Hoffmann tanácsos, akihez Pongrácz atya tanácsára fordulnia kellett volna, szintén áldozatul esett a martalócok kegyetlenségének. Így húszórás kínlódás után István atya is meghalt...

Az első, akinek sikerült méltóbb helyre hozatni és eltemettetni a 3 vértanú holttestét, özvegy Gadóczy Bálintné volt. Fél év elteltével Bethlen és a királyi Magyarország képviselői ugyanabban a házban folytatták a béketárgyalásokat, ahol a három vértanút megkínozták. A befejező díszlakoma után az erdélyi fejedelem táncra kérte föl Forgách Zsigmondnak, a királyi nádornak a feleségét, Pálffy Katalint. Ő azonban csak azzal a föltétellel volt hajlandó táncolni Bethlennel, ha kiadatja neki a három pap holttestét. Ez megtörtént, és a hitéről meg nem feledkező asszony piros selyembe burkoltatta a drága ereklyéket, amelyeket előbb a birtokán levő sebesi templomba, majd a hertneki várba vitetett. 1635-ben szállíttatta innen a nagyszombati klarissza zárda templomába. E rendháznak ugyanis leánya, Forgách Mária volt a főnöknője. Miután II. József fölőszlatta a klarisszákat, Batthyány prímás engedélyével 1784-ben a nagyszombati Szent Orsolya-rendi apácák templomába kerültek a holttestek és fejereklyék.

Boldoggá avatásuk eljárását még 1628-ban indította el Pázmány bíboros, de az csak 1905-ben vezetett sikerre, amikor Szent X. Pius pápa január 15-én népes magyar küldöttség jelenlétében engedélyezte nyilvános tiszteletüket. II. János Pál pápa szlovákiai látogatása alkalmával 1995. júliusban szentté avatta őket.

forrás: www.katolikus.hu